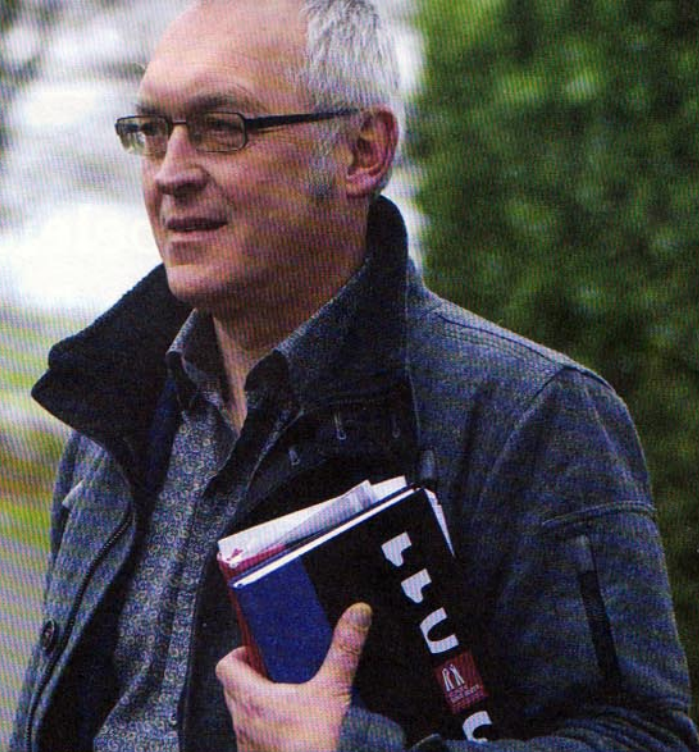

Jan Callens: "Veel mensen uit onze doelgroep geven snel op als iets tegenzit. Ze zijn bang om samen te werken, bang om te falen. Daardoor vermijden ze arbeidssituaties en worden ze als het ware 'chronisch werkloos'. Dit project wil hen wapenen, zodat ze sterker staan."

Project Tender Activeringszorg verenigt welzijn, arbeid en zorg

Samen mensen wapenen en sterker maken

Mensen met een psychische of psychiatrische problematiek hebben het moeilijk om werk te vinden. Ze hebben nood aan begeleiding op maat. De VDAB probeert daaraan tegemoet te komen vanuit de dienst Gespecialiseerde trajectbepaling en -begeleiding (GTB). Kliniek Sint-Jozef in Pittem neemt de zorgcoördinatie voor zijn rekening voor de regio Midden West-Vlaanderen.

Kliniek Sint-Jozef is sinds november 2009 partner in het project Tender Activeringszorg van de dienst VDAB. Psycholoog Jan Callens treedt op als zorgcoördinator voor de regio Midden West-Vlaanderen.

Jan Callens: Het bijzondere aan dit project is dat het niet gegroeid is vanuit de zorgsector, maar vanuit de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB). Het project Tender Activeringszorg richt zich specifiek op langdurig werklozen met een psychische of psychiatrische problematiek.

Wat houdt dat project precies in?
Er zijn twee belangrijke aspecten:

het aanbieden van zorg op maat en het versterken of het 'empoweren' van de mensen, zodat ze zich terug kunnen oriënteren op de arbeidsmarkt. Het is een complexe opdracht en daarom werken verschillende partners mee. Kliniek Sint-Jozef neemt het zorgaspect voor zijn rekening in de regio Midden West-Vlaanderen. We werken hiervoor samen met de arbeidszorgcentra De Bieweg in Roeselare en Den Tatsevoet in Izegem.

Wakker schudden

Hoe gaat dat praktisch in zijn werk?

Elk traject begint bij de VDAB, waar

een psycholoog een gesprek heeft met de langdurig werkloze en een advies formuleert. Dat advies is bindend; het is dus geen vrijblijvend traject. Vervolgens wordt de 'klant' doorverwezen naar de dienst GTB, die het traject van elke klant coördineert en opvolgt. Op uitnodiging van de GTB heb ik als zorgcoördinator een verkennend gesprek met de klant. Om de drempel zo laag mogelijk te houden, vindt dat gesprek plaats in de Werkwinkel en niet in de kliniek. Tijdens dat gesprek probeer ik met de klant op één lijn te komen. Samen bekijken we welke zorg en welke begeleiding aangewezen zijn. We werken in overleg een 'zorgbegeleidingsovereenkomst' (ZBO) uit, met duidelijke doelstellingen, acties en een tijdschema; een soort behandelplan, zeg maar.

Over welke zorgbehandeling spreken we dan bijvoorbeeld?

Dat verschilt van individu tot individu. Er is bijvoorbeeld een groep van mensen die zichzelf overschat, die

grote dromen en hoge ambities koestert, maar er in de realiteit niet veel van terechtbrengt. Die mensen grijpen te hoog. Je moet ze als het ware wakker schudden uit hun droom en hun ambities bijstellen tot een realistischer niveau. Te grote ambities en dromen zijn dikwijls een vlucht uit de werkelijkheid, het vermijden van de confrontatie met de realiteit. In dat geval kan een psychotherapie van een viertal sessies al enige verandering teweegbrengen.

Soms gaat het ook om erg jonge mensen, die bijvoorbeeld twee jaar afgestudeerd zijn maar nog nooit een job hebben gehad, zich thuis verschansen achter hun pc en in hun eigen

wereldje leven. Of mensen die vroeger psychiatrische problemen hebben gehad of een verslaving achter de rug hebben, maar er als het ware nog de uitwassen van dragen: angst, wrok of wantrouwen tegenover de wereld of tegenover autoriteit.

Er wordt 'zorg op maat' geboden, maar hoe ver gaat dat dan?

Dat gaat vrij ver. Kliniek Sint-Jozef beschikt sowieso over een ruim aanbod aan therapieën in groep. We kunnen die activiteiten ook aan deze mensen uit het Tenderproject aanbieden. Ik denk aan relaxatietraining, yoga, assertiviteit, mindfulness, diverse sociale vaardigheden enzovoort. Als sluitstuk bieden we dikwijls pre-pro-

fessionele training, waarbij de klant vier halve dagen per week verschillende ateliers volgt: tuinonderhoud, houtbewerking, informatica,... Het komt erop aan om de mensen zowel de juiste vaardigheden als de goede attitude bij te brengen. Hoe ga je om met een opdracht? Hoe trek je je uit de slag? Hoe ga je om met autoriteit, met kritiek, met frustratie. Veel mensen uit onze doelgroep geven snel op als iets tegenzit. Ze zijn bang om samen te werken, bang om te falen. Daardoor vermijden ze arbeidssituaties en worden ze als het ware 'chronisch werkloos'. Dit project wil hen wapenen, zodat ze sterker staan. >>

Sofie Vandermarliere van de dienst GTB

“Unieke samenwerking in Midden West-Vlaanderen”

De dienst Gespecialiseerde Trajectbepaling en -begeleiding (GTB) werkt als een onafhankelijke vzw, gesubsidieerd door de VDAB. De dagelijkse werking verloopt binnen het kader van de Werkwinkels. Projectmedewerker Sofie Vandermarliere van de dienst GTB geeft tekst en uitleg.

“De VDAB wil alle werkzoekenden bereiken en begeleiden. Soms zijn niet alleen arbeidsgelateerde aspecten oorzaak van de werkloosheid, maar speelt een ruimere en complexere problematiek. Zo is er een groep mensen met een MMPP-problematiek: ‘medisch, mentaal, psychisch of psychiatrisch’. Omdat de VDAB zelf niet de expertise heeft om deze doelgroep te begeleiden, doet men een beroep op externe partners. In een eerste fase was er het Tender Activeringsproject, maar omdat de zorg erg belangrijk bleek, is het partnerschap uitgebreid en spreken we nu van het project Tender Activeringszorg (TAZ). De dienst GTB neemt de overkoepelende coördinatie op zich. Samen met

de klant bepalen we de werkpunten. Daarna is het aan de partners uit de zorg en uit de empowerment, maar wij blijven het traject volgen en nemen de loopbaanoriëntering op ons. Voor de werkloze is dit niet vrijblijvend. Hij krijgt een werkloosheidsvergoeding, wat zowel rechten (bv. het recht op begeleiding) als plichten (bv. de plicht om actief mee te werken) met zich meebrengt.

Het project loopt sinds september 2009 en is onlangs met één jaar verlengd tot eind 2011. We zitten nog in de pilootfase, maar er wordt nagedacht over een structurele inbedding. De samenwerking is een grote stap vooruit. Hier werken de sectoren welzijn, zorg en werk op het terrein samen, elk vanuit zijn eigen expertise.

Het uiteindelijke doel is om een gefundeerd advies te kunnen geven aan de VDAB. Dat advies kan een verwijzing naar het reguliere arbeidscircuit zijn, naar een beschutte werkplaats, een sociale werkplaats of naar de arbeidszorg. Maar het besluit kan ook zijn dat de werkloze ‘niet toeleidbaar’

Sofie Vandermarliere: “Het project Tender Activeringszorg loopt over heel Vlaanderen. De manier waarop Midden West-Vlaanderen het aanpakt is echter vrij uniek.”

is. Dan worden er de komende twee jaar geen verwachtingen gesteld op het gebied van arbeid, omdat de werkloze er niet klaar voor is. Van die mensen wordt wel verwacht dat ze zich verder laten begeleiden.

Het project Tender Activeringszorg loopt over heel Vlaanderen. De manier waarop Midden West-Vlaanderen het aanpakt is echter vrij uniek. Kliniek Sint-Jozef stelt zijn brede waaier aan activiteiten open en zoekt bovendien nog versterking bij de arbeidszorgcentra De Bieweg en Den Tatsevoet. Die flexibiliteit, dat maatwerk en die openheid maken mee de sterkte uit van dit project.”

Vincent Serbruyns van arbeidszorgcentrum Den Tatsevoet

“We spelen kort op de bal”

De arbeidszorgcentra De Bieweg in Roeselare en Den Tatsevoet in Izegem zijn nauw betrokken partners van Kliniek Sint-Jozef voor het zorgluik in het project Tender Activeringszorg. Vincent Serbruyns van Den Tatsevoet is opgezet met de samenwerking.

“Een arbeidszorgcentrum is een werkplaats voor mensen die noch in het gewone economische circuit, noch in een beschutte werkplaats of een sociale werkplaats aan de slag kunnen. Er zijn diverse doelgroepen, maar zowel Den Tatsevoet als De Bieweg richten zich specifiek op psychiatrisch kwetsbare mensen.

‘Psychiatrisch kwetsbaar’ is een moeilijk te definiëren begrip. Onze doelgroep heeft een gestabiliseerde psychiatrische problematiek. Alle-

maal hebben ze een moeilijke weg afgelegd, met opnames, tegenslagen en mislukkingen op maatschappelijk en persoonlijk vlak. Soms is hun psychiatrische problematiek het gevolg van die mislukkingen, soms ook de oorzaak.

Arbeidszorg heeft drie doelen. Het kan een springplank zijn naar bijvoorbeeld een sociale of een beschutte werkplaats. Het is ook een vangnet voor mensen die tijdelijk elders uit de boot vallen. En ten slotte is het voor een aantal mensen een eindstation. Deze mensen zitten aan hun maximale capaciteit in het arbeidszorgcircuit.

Wie bij ons werkt, is verplicht om te komen. Vijftien jaar geleden werkten hier vooral 45-plussers, vandaag zijn

er steeds meer jongeren van halfweg de twintig. De gemiddelde leeftijd bedraagt nu 34 jaar.

In Den Tatsevoet zijn verschillende ateliers: een bakkerij-atelier; een voedingsatelier voor belegde broodjes, soep, recepties en maaltijden; een strijkatelier; een onderhoudsatelier en een semi-industrieel atelier. Alles wat we maken, gebeurt op bestelling. Onze eisen naar afwerking liggen hoog. Alleen het werktempo ligt lager. We beperken het aantal bestellingen.

Mensen uit het Tenderproject krijgen hier de kans om hun attitudes en sociale vaardigheden te oefenen in een reële werksituatie. Ze leren autoriteit aanvaarden, samenwerken, zorg dragen voor het materiaal enzovoort. We

>> Hier komt ook de samenwerking met De Bieweg en Den Tatsevoet om de hoek?

Inderdaad. Met beide arbeidszorgcentra werken we uitstekend samen. Soms sturen we de mensen eerst naar één van de twee centra, soms doen we het als sluitstuk van het zorgtraject. Alles hangt af van de concrete situatie. En als het zorgluik resultaat geeft, verwijzen we de mensen verder naar het luik empowerment. Hiervoor is onze partner vzw Mentor uit Kortrijk. Het kan natuurlijk ook dat er meer zorg nodig is dan voorzien is. In dat geval verwijzen we de klant naar een Centrum Geestelijke Gezondheidszorg of een ander zorgaanbod voor verdere opvolging.

Hoe lang duurt een traject in principe?

Maximaal 18 maanden voor het hele traject van zorg en empowerment. Wij zijn nu goed een jaar bezig. Een aantal mensen zit nu in de fase van empowerment. De samenwerking verloopt prima. Er is een verregaande afstemming. Alle partners hebben hun eigen bedrijfscultuur, maar de samenwerking loop vlot, zonder bureaucratie. Elke maand komen we

samen en tussendoor is er veel direct contact. Onze gezamenlijke opdracht situeert zich op het raakvlak tussen psychisch welzijn en maatschappelijke inbedding. Die interactie is niet alleen leerrijk en bevruchtend, ze werpt ook concrete resultaten af. Met Kliniek Sint-Jozef bereiken we hiermee een publiek dat anders gemakkelijk door de mazen van het net valt en waar we toch mee het verschil kunnen helpen maken.

Innerlijke motivatie

Deze trajectbegeleiding is niet vrijblijvend voor de betrokken werklozen. Is het een goede zaak dat er wat druk achter zit?

Ik zie dit vooral als positief. Tot vandaag hebben we een dertigtal mensen in begeleiding. Voorlopig zijn we erin geslaagd om bij elk van hen gemeenschappelijke doelstellingen te ontdekken, waar de klant zelf ten volle achter kan staan. Elk mens heeft de behoefte om zich te ontplooien. Het komt erop aan de psychische hindernissen die er soms zijn, weg te nemen. Daarbij zoeken we aansluiting bij de unieke context van elk individu. Als dat lukt, stappen de mensen graag mee in dit verhaal. En

dan is het aan ons om hun motivatie warm te houden en langzaam maar zeker op te bouwen.

Schrikken de mensen niet als ze horen dat ze naar een psychiatrisch ziekenhuis moeten om hulp te zoeken voor hun arbeidsproblematiek?

De dienst GTB verricht uitstekend voorbereidend werk op dat gebied. Voor ik een eerste gesprek heb in de context van de Werkwinkel, is er al een trajectovereenkomst gemaakt. De mensen zijn dus goed voorbereid. De meesten zien het ook als een opportuniteit. Ze willen graag geholpen worden. We helpen ze dat ook inzien, dat ze geholpen *kunnen* worden. Als ze tot dat inzicht gekomen zijn, willen de meesten er echt voor gaan. De innerlijke motivatie is belangrijker dan de opgelegde druk van buitenaf.

Kunt u al een eerste evaluatie maken?

Het is nog wat vroeg voor concrete resultaten, aangezien een traject over 18 maanden loopt. Maar we zitten op een goed spoor, daar twijfel ik niet aan. Dit is een samenwerkingsproject met een grote maatschappelijke relevantie en inbedding.

Vincent Serbruyns: "Mensen uit het Tenderproject krijgen hier de kans om hun attitudes en sociale vaardigheden te oefenen in een reële werksituatie. Ze leren autoriteit aanvaarden, samenwerken, zorg dragen voor het materiaal enzovoort."

volgen de mensen van nabij. En datzelfde gevoel hebben we over de andere partners in dit project: de mensen worden niet aan hun lot overgelaten, iedereen speelt heel kort op de bal. En dat appreciëren de mensen."

Werkzoekende Trees

"Ik sta nu sterker in mijn schoenen"

Trees* is 51 jaar, gescheiden en moeder van drie kinderen. Zij was één van de eerste werkzoekenden die in het project Tender Activeringszorg stapten. "Ja, ik ben een proefkonijn", lacht ze. "Maar ik heb veel steun aan het project. Ik sta een stuk sterker in mijn schoenen dan een jaar geleden."

"Ik heb veel problemen gekend in mijn leven. En nog altijd, trouwens. Mijn vader is onlangs overleden en mijn moeder is zwaar ziek. Ik was vroeger huisvrouw. Na mijn echtscheiding kon ik nergens terecht. Ik had geen enkel statuut. Via het OCMW kon ik toch een statuut heropbouwen. Daarvoor moest ik anderhalf jaar voltijds werken. Eerst in een dienstencentrum, waar ik met een busje

Kristof Spruyt van Mentor

"Project met grote meerwaarde"

Naast de zorg is ook het aspect empowerment erg belangrijk in het project Tender Activeringszorg. Partner hiervoor is vzw Mentor uit Kortrijk. Adjunct-coördinator Kristof Spruyt geeft toelichting.

"Mentor is van bij de start betrokken bij het Tender Activeringsproject, met trajectbegeleidster An Watteyn. Eerst was de zorg geen afzonderlijke partner, maar snel voelden we aan dat hier nood aan was. Zorg is niet de core business van Mentor. Je kunt het zorgaspect uitbesteden, maar sterker is het als de zorg een volwaardige partner is. Het sectoroverschrijdend karakter biedt een grote meerwaarde.

Mentor is actief op verschillende terreinen, waaronder weerbaarheid, assertiviteit, motivatie, communicatieve vaardigheden en het vormen van een realistisch beeld van de arbeidsmarkt. Belangrijk in onze werking is de opvolging van stages. Tijdens de stages kijken we of iemand het werkritme aankan, of hij met autoriteit kan omgaan, wat zijn hoogst haalbare werkkniveau is... Samen met de zorgpartner schrijven we dan een

advies voor de VDAB voor de verdere opvolging.

De samenwerking met de diverse partners verloopt gesmeerd. Er is veel telefonisch overleg, zodat een klant met een vraag direct geholpen kan worden. We vermijden het om mensen van het kastje naar de muur te sturen. We vullen elkaar goed aan. Elke partner is bezig met het ontwikkelen van vaardigheden en attitudes en het wegnemen van drempels, maar elk vanuit een ander oogpunt of in een andere context. Dat maakt de kracht uit van dit project."

Kristof Spruyt

fase hebben we gewerkt aan meer innerlijke kracht. Ik voel me nu beter gewapend. Al blijft het soms moeilijk. Ik heb veel aan de gesprekken, maar uiteindelijk moet je het wel zelf doen. Ik mag de moed niet laten zakken. Ik heb harde noten te kraken, maar ik moet erdoorheen.

Ik heb een tijdje gewerkt in De Bieweg in Roeselare. Ik was blij dat ik iets omhanden had en dat ik onder de mensen kwam. Daarna heb ik via Mentor vijf weken stage kunnen lopen in het Ecocafé van de Kringloopwinkel in Roeselare. Ik werkte er in de keuken en als dienster. Ik heb er goede feedback gekregen. Ik wil graag werk vinden. Ik ben niet gemaakt om niets te doen. Dat ligt niet in mijn aard."

* Trees is een verzonden naam om de privacy van de getuige te garanderen.